ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Του **Ηρακλή Κακαβάνη**

Ημέρα της Αντιφασιστικής Νίκης η 9η Μάη. Μέρα μνήμης και παραδειγματισμού. Ιδιαίτερα επίκαιρη επέτειος με αυτά που ζούμε στη χώρα μας και όσα συμβαίνουν στην **Ουκρανία**. Στην αντιφασιστική μάχη στρατεύτηκε και η ποίηση (όπως κι όλες οι Τέχνες) με τα δικά της όπλα. Περιέγραψε το αποκρουστικό πρόσωπο του φασισμού, τις αιτίες που το γεννούν, εμψύχωσε, προπαγάνδισε, στήριξε και ύμνησε τον απελευθερωτικό αγώνα του λαού μας μα και του σοβιετικού λαού που πρόσφερε τα μέγιστα σε αυτή τη Νίκη. Ενα από τα αντιπροσωπευτικότερα δείγματα της ελληνικής αντιφασιστικής ποίησης ***«Το στίγμα»*** του **Φώτη Αγγουλέ.**

Ο Φώτης Αγγουλές ***«Ήταν ένα βασανισμένο, απλό παιδί του λαού,/ ψάρευε, πάλευε, πεινούσε, τραγουδούσε»*** (γράφει ο **Γιάννης Ρίτσος** στο ποίημα που του αφιέρωσε). Αγωνιστής στη ζωή για την εξασφάλιση του επιούσιου και συνεπής αγωνιστής για τις ιδέες του. Για να μπορέσει να βιοποριστεί σταμάτησε το σχολείο πριν ακόμη τελειώσει τη Β' Δημοτικού. Ακολουθεί μια ζωή δύσκολη, γεμάτη στερήσεις και διώξεις, ***«το ψωμί το πείνασα/ και το φαρμακι το 'πια»***. Ο Φώτης Αγγουλές είναι ο κατεξοχήν προλετάριος ποιητής. Αυτοδίδακτος. Μοναδική περίπτωση. Ζήτησε την άδεια τις νύχτες να κοιμάται μέσα στη Δημοτική Βιβλιοθήκη της Χίου για να μπορεί να διαβάζει.
Μια αντιπροσωπευτική του εικόνα μας δίνει ο για λίγο καιρό συγκρατούμενός του στις φυλακές Κέρκυρας και λογοτέχνης Δημήτρης Κανελλόπουλος: ***«Ενας άνθρωπος που τα γεύτηκε όλα μπόλικα και χορτάτα. Τη φτώχεια, το χτικιό, τον κατατρεγμό και την πείνα, ακόμα και τη μαστοριά να κόβει στα τέσσερα το τσιγάρο όλα τον είχανε αδικήσει, ακόμα και μια φωτογραφία που τονε δείχνει ευτυχισμένο».***

Το ποίημα ***«Το στίγμα γράφτηκε όταν οι Γερμανοί επιτέθηκαν στην ΕΣΣΔ. Όπως ο ίδιος ο Αγγουλές έγραψε, αναφέρεται «σ' ένα νεαρό φασίστα που βρέθηκε σκοτωμένος πάνω σε μια ρούσικη χιονισμένη στέπα»***. Την περίοδο της Κατοχής

μεταδιδόταν από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς της Μόσχας, του Λονδίνου και του Καΐρου.

Το στίγμα

Και μες στα χιόνια θησαυρούς το άρπαγο μάτι βλέπει;
Ξανθέ φονιά, τι σ' έφερε σ' αυτήν εδώ τη στέπη;
Μέσα στη νύχτα, φονικό ποιανού έστηνες καρτέρι;
Ποιος σ' έβλαψε τόσο μακριά; Ποιον ξέρεις; Ποιος σε ξέρει
εδώ που χρόνια εμόχθησε το εργατικό το χέρι
να χτίσει την καλύβα του και μια ζωή να φτιάσει;
Νυχτερινέ διαγουμιστή, πώς θες να σε δικάσει
το χέρι αυτό που του γκρεμνάς ό,τι από χρόνια χτίζει;
Ποια καταδίκη στο φονιά και στο φασίστα αξίζει;

Τώρα φωλιάζουν στ' άσαρκο κρανίο σου σκοτάδια
κι απ' της φυλής σου τα όνειρα είναι τα στήθια σου άδεια.
.....
Κι ίσως μια μάνα, ένα παιδί κάπου να σε προσμένει,
μα εσύ θα μένεις πάντοτε ξένος σε χώρα ξένη,
κι η μνήμη σου που της ζωής το νόημα θα λερώνει
θα 'ναι ένα στίγμα, ένας λεκές μες στο κατάσπρο χιόνι...

Οι στίχοι του θυμίζουν τις απορίες του ποιήματος ***«Σε μια ιταλίδα μητέρα»*** που έγραψε ο **Γιώργος Μουτάφης,** αδελφικός φίλος του Αγγουλέ, όταν οι Ιταλοί επιτέθηκαν στην Ελλάδα. Αναφέρεται στο «κρανίο ενός παιδιού τρύπιο από μια σφαίρα», που *«κείται μέσ' στην ολόδροση χλόη τη βρεγμένη». Και αναρωτιέται: «Ιταλίδα τραγική, φτωχική μητέρα/ τι ζητά στην άξενη γη μας το παιδί σου./ ποιος κακούργος το 'στειλε να ταφεί εδώ πέρα/ μεσ' στα Αλβανικά βουνά δίχως την ευχή σου».*
Όπως έγραψε ο μελετητής του **Γιώργος Σιδέρης**: *«Τίποτα άλλο να μην έγραφε ο Αγγουλές, μ' αυτό και μόνο το ποίημα θα εξασφάλιζε μια κάποια θέση στον ελληνικό Παρνασσό... Το συνταίριασμα του ιερού μίσους με την άγρια ανθρωπιά προς το όργανο του ναζισμού, το φονιά, είναι πραγματικός άθλος, που μόνο μεγάλοι τραγικοί μπόρεσαν πετυχημένα να το συνταιριάξουν»*. Αυτό το ποίημα όπως κι άλλα ποιήματα του Φώτη Αγγουλέ μελοποίησε ο αγωνιστής του ΕΛΑΣ **Πάνος Τζαβέλας. (ΑΚΟΥΣΤΕ ΤΟ ΕΔΩ)**

Δεν είναι το μόνο αντιφασιστικό ποίημα του Αγγουλέ, ο οποίος διακατεχόταν από ταξικό μίσος απέναντι στο φασισμό. Εμπνευσμένο αυτό από τον αγώνα του ελληνικού λαού είναι το

ποίημα **«Φασίστες».**

Φασίστες ήρθανε στον τόπο μας,
φασίστες πήραν τα σπαρτά μας,
φασίστες σκότωσαν τ' αδέλφια μας
και τυραγνούνε τα παιδιά μας.
****
Κάψανε το φτωχό μας σπιτικό
και κούρσεψαν την πλούσια χώρα,
φασίστες ήρθανε και φέρανε
λιμό, θανατικό και μπόρα.

Επειδή οι λαοί δεν ξεχνάμε, υπενθυμίζουμε (παραφράζοντας τον Αγγουλέ) σε όσους ονειρεύονται μια νέα **Βαϊμάρη** ότι τους περιμένει ένα νέο **Στάλινγκραντ**.

Πριν απ' τη δόξα ήρθεν ο ήλιος στις στέπες
Και λιώσαν τα χιόνια και ζεστάθηκαν οι καρδιές των ανθρώπων.
Υστερα
Πήρε ο χάρος τον τσάρο.
Κι ύστερα
Οι Λαοί αποκτήσανε Στάλινγκραντ!

Πηγή:poiein.gr